

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 47/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys komission suosituksesta neuvostolle käynnistää neuvottelut Euroopan unionin ja Valko-Venäjän välisen takaisinotto-sopimuksen solmimiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 9 päivänä helmikuuta 2011 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission suosituksesta neuvostolle käynnistää neuvottelut Euroopan unionin ja Valko-Venäjän välisen takaisinotto-sopimuksen solmimiseksi (E 140/2010 vp) hallintovaliokunnalle lausunnon antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- ylitarkastaja Harri Sivula, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ulkoasiainministeriö
- oikeusministeriö
- Poliisihallitus.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio on antanut 12. marraskuuta 2010 suosituksen takaisinotto-sopimusneuvottelujen aloittamisesta Valko-Venäjän kanssa. Euroopan unionilla on perustamissopimuksensa nojalla mahdollisuus solmia kolmansien maiden kanssa sopimuksia näiden unionin alueella oleskelevien kansalaisten palauttamisesta koti- tai lähtömaihinsa, mikäli he eivät enää täytä unionin alueelle tulemisen tai siellä oleskelemisen tai asumisen ehtoja. Tällä pyritään takaamaan unionin kansalaisten rauhan, turvallisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutuminen. Sopimuksilla tähdätään erityisesti unionin yhteisen maahanmuuttopolitiikan luomiseen ja laittoman maa-

hanmuuton torjumiseen Haagin ja Tukholman ohjelmien pohjalta.

Neuvotteluja takaisinotto-sopimuksista on käyty lähes kahdenkymmenen valtion kanssa ja sopimukset on solmittu muun muassa Venäjän ja Ukrainan kanssa. Valko-Venäjän kanssa unionilla ei ole voimassaolevia erillissopimuksia.

Suosituksen tavoitteena on päästä Euroopan unionin ja Valko-Venäjän väliseen sopimukseen sopijaosapuolten alueelle laittomasti tulevien tai siellä oleskelevien unionin jäsenmaiden tai Valko-Venäjän kansalaisten sekä kolmansien valtioiden kansalaisten ja valtiottomien takaisinotosta. Sopimuksella pyritään takaamaan laittomien maahanmuuttajien nopea ja tehokas tunnistaminen ja palauttaminen sekä kauttakuljetusten sujuva järjestäminen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission valtuuttamista avaamaan neuvottelut takaisinottosopimuksen solmimiseksi Euroopan unionin ja Valko-Venäjän välillä.

Takaisinottosopimukset ovat keskeinen väline laittoman maahanmuuton hallinnassa. On tärkeää neuvotella Euroopan unionille kattava sopimusverkosto keskeisten lähtö- ja läpikulkuvaltioiden kanssa.

Laittomasti unionin alueella oleskelevat henkilöt tulee voida palauttaa kolmanteen valtioon nopeasti ja tehokkaasti. Voimassa olevat takaisinottosopimukset ovat osoittautuneet hyödyllisiksi välineiksi laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden palauttamiseksi. Ne helpottavat käytännön yhteistyötä vastaanottavan valtion kanssa, koska niissä määritellään noudatettavat menettelyt ja asetetaan selkeät määräajat.

Euroopan unioni neuvotteluosapuolena tuottaa Suomen näkökulmasta useita merkittäviä hyötyjä. Takaisinotto yhden sopimuskumppanin kanssa tapahtuu samojen sääntöjen puitteissa koko unionin alueella. Komission neuvottelemien sopimusten sisällöt ovat pääpiirteissään samoja kaikkien kolmansien valtioiden kanssa. Koko unionin kannalta merkittävät lähtö- ja kauttakulkumaat eivät välttämättä ole lyhyellä aikavälillä kaikkien yksittäisten jäsenvaltioiden kannalta merkityksellisiä. Kahdenvälisin neuvotteluin sopimusverkostoon jäisi tämän vuoksi aukkoja. Useihin sopimusvaltioihin Suomesta palautettavien määrä on niin pieni, ettei kahdenvälisten sopimusten neuvottelu olisi tarkoituksenmukaista. Omin toimin Suomi ei pysty rakentamaan yhtä kattavaa verkostoa kuin unionisopimusten osapuolena. Komission neuvotteluasema on yksittäistä jäsenvaltiota vahvempi, koska se voi parantaa neuvotteluasemaansa muun muassa viisumihelpotuksista neuvottelemalla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallintovaliokunta pitää takaisinottosopimuksen tekemistä Valko-Venäjän kanssa tärkeänä. Laittomasti unionin alueella oleskelevat henkilöt tulee voida palauttaa kolmanteen valtioon nopeasti ja tehokkaasti.

Valiokunta korostaa kuitenkin sitä, ettei neuvoteltava sopimus saa velvoittaa EU:n jäsenvaltioita palauttamaan Valko-Venäjälle perus- ja ihmisoikeusjärjestelmien vastaisesti. Tältä osin on sopimusneuvotteluissa tärkeätä huomioida perustuslain 9 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovut-

taa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Hallintovaliokunta pitää myös hyvänä, että samanaikaisesti takaisinottosopimuksen kanssa neuvotellaan viisumihelpotuksista Valko-Venäjän kanssa.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Antti Rantakangas /kesk	Elsi Katainen /kesk
vpj.	Tapani Mäkinen /kok	Timo V. Korhonen /kesk
jäs.	Marko Asell /sd	Outi Mäkelä /kok
	Thomas Blomqvist /r	Petri Pihlajaniemi /kok
	Maarit Feldt-Ranta /sd	Raimo Piirainen /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Heli Järvinen /vihr	Unto Valpas /vas.
	Pietari Jääskeläinen /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.